

Comunitat Autònoma / Departament / Estat	COMUNITAT VALENCIANA
Municipi	GANDIA
Edifici	Insigne Col·legiata de l'Assumpció
Direcció	Carrer de l'Abadia, nº7 46701
Coordenades	38.966964 -0.180233
Protecció	<p>Bé: Col·legiata de Santa Maria Comunitat Autònoma: Comunitat Valenciana Província: València Municipi: Gandia Categoria: Monument Codi: (R. I.) - 51 - 0000974 - 00000 Registre: (R. I.) REGISTRE BIC IMMOBLES: Codi definitiu Data de Declaració: 03-06-1931 Data Butlletí Declaració: 04-06-1931 Font: Ministerio de Cultura (2008) En conseqüència les intervencions en les campanes han de ser autoritzades per la Direcció General de Cultura adjuntant el projecte prèviament a l'inici dels treballs.</p>

Descripció

De planta quadrada i adjunt a una de les capelles laterals nord del temple, serigeix una torre-campanar organitzada en quatre cossos diferents que responen a les successives ampliacions esdevingudes durant una cronologia prou distant. El primer d'ells, fonamentat sobre carreus de pedra i amb morter de calç, respon al primer campanar medieval sòbriament definit per vuit vans de mig punt i quatre grans finestres apuntades superiors.

Una cornisa volada discerneix aquest primer campanar, fruit de l'ampliació assolida per la duquesa María Enríquez de l'actual, obra definida baix paràmetres classicistes contemporanis al moment de l'obra. Tot i que no es tractava d'un projecte pròpiament d'escola acadèmica, el monjo jeronià Trotonda el va dissenyar baix una incontestable inspiració divuitena. A l'igual que en tants altres casos del territori valencià, com per exemple a la parròquia de Sant Esteve de València, aquesta ampliació va estar fruit d'una pràctica habitual, per diversos motius, destinada a actualitzar l'aspecte dels edificis per adaptar-los als nous ideals arquitectònics i espirituals de l'època.

Fou una intervenció que estava justificada principalment per la necessitat reconstructiva de l'obra medieval a causa de continus terratrèmols que sacsejaren l'edifici des del 1723, i que va estar principalment definida per la introducció d'elements barrocs adaptats al gust local valencià. L'ús de l'arc de mig punt emmarcat per pilastra d'ordre toscà condiona el seu disseny exterior, junt amb una accentuada clorometria de grisos i ocres que articulen l'especejat policromat. Perviuran, a més, altres elements arquitectònics tradicionals com els tríglics i els pinacles, establits perimetralment, i d'aspecte ondualt. Són elements que contribueixen a l'esperit de l'ornament barroc, habitual als campanars valencians de fàbrica coetània.

Si bé l'entrada principal a la torre es devia realitzar per la capella lateral de Sant Martí a través d'un arc de mig punt, l'interior del campanar es va interioritzar com a una successió organitzada d'estances amb diferents usos, les quals seria possible accedir-ne mitjançant una caixa anexas que salvava l'escala corresponent. Hi ha documentades fins a dues caixes d'escala, la primera del segle XVII estava adossada al parament sud. La segona era annexa al parament nord-oest i va perduar fins poc després dels anys quaranta del segle XX.

La desaparició d'aquestes estructures auxiliars després de la Guerra Civil va fer necessària la construcció d'una nova escala que permetera el seu accés per l'interior de la torre fins enllaçar-la amb l'escala construïda en el segle XVIII, ubicada a la sala medieval de campanes. L'arribada a l'estança de les campanes, i a les superiors, es resol mitjançant una angosta escala en espiral que s'inicia des de l'antesala al cos de campanes i que limita fins la sala del rellotge.

<p>Campanes</p>	<p>En 2025 el campanar n'acollix set campanes en total, de les quals sis estan instal·lades a la torre, quatre litúrgiques i dues horàries, distribuïdes en els diferents nivells d'acord amb la seua titularitat. Cal fer referència, però, que fins la Guerra Civil (1936-1939) -agost del 1937- aquesta torre de dignitat col·legial va arribar a ostentar un generós conjunt de fins a deu campanes litúrgiques, les menors ubicades al cos superior, mentre que les grans hi eren a la planta baixa. D'aquell magnífic conjunt va desaparèixer una important campana ubicada al segon cos -datada al segle XV- que probablement hauria estat instal·lada en la torre medieval. D'aquelles campanes sols en resten les dues grosses actuals. La campana orientada cap al carrer de l'Abadía (Sant Nicolau), fosa el 1723, es va refondre en dates més properes al 1971. I la campana xicoteta, ubicada a la segona planta, com bé indica la seua inscripció, era allotjada a la veïna ermita de les ànimes, edifici que es va destruir fruit del conflicte bèlic del 1936. En l'octubre del 1940, les campanes que es salvaren de la destrucció tornaren a la torre. D'aquesta manera es va conformar un conjunt que combinava campanes menudes amb tres campanes de tamany superior, més que suficients per a una parroquia que acabava de perdre el seu "privilegi" d'església col·legial. En els anys vinents serien electrificades al voltant de la dècada dels 50 del segle XX, segons deixà constància un grafit ubicat en la primera sala de campanes, recentment esborrant en la restauració de 2025. Les truges de ferro de les campanes estaven pintades originalment de verd -habitual en la foner dels Manclús del Grau de València-, però que posteriorment es van pintar amb una tonalitat marronenca.</p> <p>El 2008 es portaren a terme algunes millores puntuals en les campanes, com la instal·lació de soquets de fusta i cables de seguretat en les tres campanes grans gràcies a la disposició econòmica de la comunitat parroquial. Posteriorment, el conjunt ha estat rehabilitat per l'empresa de Massanassa "2001 Técnica y Artesanía" entre juny i desembre del 2009 amb una subvenció de 48.766 euros (Diputació de València). El criteri tenia com a eix central poder fer ús de les campanes amb majors garanties de seguretat i millorar la seua sonoritat. Per fer-ho, es van substituir els contrapesos de ferro per uns de fusta que imitaren el perfil original local i netejar els bronzes per eliminar la brutícia que acumulaven. Al mateix temps, es va aprofitar per renovar les instal·lacions automàtiques i els seus accessoris de toc (batalls, motors, electromartells, etc.). Tanmateix, sembla que en aquesta intervenció, amb resultats molt qüestionables, ignorava les precàries condicions en què es trobava el campanar durant i després de restaurar les campanes. Per aquesta raó, resulta innegable que aquesta intervenció millorava les condicions d'utilitat de les campanes però que resultava poc coherent ja que el campanar continuaria patint els mateixos problemes de conservació que afectarien, implacablement, als nous mecanismes i a les mateixes campanes netejades.</p> <p>La campana de senyals -la més afectada per la brutícia de les aus abans de la restauració- no va pujar amb la resta de campanes, segurament, per evidents motius de conservació.</p>
<p>Fotos</p>	<p>247</p>

Tocs actuals de campanes	<ul style="list-style-type: none"> • Toc de missa diària (repic campana Sant Nicolau i Grossa per a la senyal) – missa conventual de 9,30h, 11,30h i 19,30h • Repic solemne (repic alternat de la Sant Nicolau i la Mitjana; grossa per al senyal) • Vol de missa dominical: volteig de la Sant Nicolau. • Toc de difunts (repic de difunts bàsic amb els drancs i els repic pausat de menor a major) • Volteig menor (les tres campanes menors) • Vol general (cant del glòria, solemnitats litúrgiques, vespres festes patronals, etc.) • Vol general de tres parades (sense descans): majoritàriament es fa servir per a les processons. • Toc de consagració (volteig de la Grossa) • L'Àngels a les 12h (repic de la Sant Nicolau, tres batallades separades amb "la Grossa" i al final tres juntes)
Conservació, manteniment	<p>RESTAURAT EN 2024-2025 PER LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA I L'AJUNTAMENT DE GANDIA. Rere la restauració de 2024, el campanar ha assolit -el 2025- un excel·lent grau de conservació tant per l'interior com per l'exterior gràcies a la disposició de diferents institucions implicades en el projecte (Fundació de la Col·legiata, Ajuntament i Diputació). Projecte que, des del 2021, ha estat elaborat baix la direcció de l'arquitecte Jesús ROCHE VALLS i junt amb la col·laboració del Museu Arqueològic de Gandia. Les cates arqueològiques han permès, no tan sols reprimar interiorment les sales medievals, sinó a més, documentar i recuperar una ornamentació policromada esborrada existent a les façanes barroques de l'exterior. A més, s'han obert alguns dels arcs ogivals cegats durant la construcció del campanar del segle XVIII. Han aparegut noves troballes com restes de taulells semblants als del Palau Ducal emprats com a paviment en la segona estança del campanar medieval. Alguns dels graffits documentats el 2009 han sigut conservats. Altres més moderns, però amb valor informatiu, com ara aquell que feia referència a la mecanització de les campanes, han sigut engegats per una nova capa de pintura. No tots els graffits podien conservar-se. L'escala ha sigut netejada, reforçada i pintada. Les sales han sigut, igualment, purificades de tota brutícia. Els finestrals del remta han sigut protegits amb una tela per evitar l'entrada d'aus. Les peses del rellotge han sigut conservades, inclús, els fils d'on penjen -sense cap protecció contra el vent- han sigut substituïts per uns nous. La cambra del rellotge continua conservant la seua maquinària del segle XIX, però ha suprimit la seua escala de fusta original que deixa -per ara- sense accés a les campanes setcentistes de les hores.</p>
Propostes	
Autors de la documentació	OSA MILLÁN, Sergio
Data	2025

Campanes actuals

Localització	Campana	Fonedor	Any fosa	Diàmetre (en cm)	Pes
Cupulí	Campana dels quarts (A)	ROSES, MANUEL	1783	65	159
Cupulí	Campana de les hores (B)		1701	112	813

En depòsit, base del campanar	Campana de senyals, Sant Valentí (0)	ROSES SOLER, JUAN BAUTISTA	1948	35	25
Primera sala de campanes	Sant Nicolau (2)	ROSES ATZENETA	1971	95	496
Primera sala de campanes	Mare de Déu del Rosari (3)	ROSES, JAIME; GUILLEM, PASCUAL	1847	117	927
Primera sala de campanes	Maria de l'Assumpció / Francesc de Borja (4)	ROSES, HERMANOS	1923	152	2033
Segona sala de campanes	Campana xicoteta (1)		1739	53	86

Relotges

Relotge mecànic (1)	Existent Parat Directe a l'eix amb manovella o altre element
Autor	BESSES TORNER, PERE
Data de construcció	1860ca
Descripció	Important rellotge de forja, abandonat. Cal incloure'l en l'Inventari General de Béns Mobles. En la mostra de control posa "...BESSES / ZARAGOZA 11/ VALENCIA" Sols té una única mostra o esfera, canviada per una de plàstic de cinc peces, amb dígit aràbic i propaganda il·legal en la part central, impròpia d'un monument declarat: "S. MANCLUS / VALENCIA". El conjunt està mogut per un motoret elèctric, sense cap caixa de protecció.

Información completa: [Insigne Col·legiata de l'Assumpció - GANDIA \(COMUNITAT VALENCIANA\)](#)

PDF (19-06-2026)